

de processione Sp. S. à Filio ventilata est, & epistolam de processione Sp. S. ad maiorem huius articulis firmitatem reliquit, videamus, quomodo clarè in tota illa epistola Scoti sententiam concipit verbis docuerit; & quamvis eam epistolam per singula cap. P. Gav. toto opere. ad hanc veritatem demonstrandam adeo exactè, ut nihil ulterius desiderandum Scot. reliquerit, attamen brevitas hinc aliqua decerpam ad excludendas quorundam Recentiorum responsiones; iactantium. Anf. pro opposita sententia licti, itaq; Anf. a. illius epistolæ in fine ita scribitur etiam notat Doct. in fine quest. & cum eo Bass. *Filius autem, ut interim aliam causam dicam, quoniam nondum constat, quod Sp. S. de illo sit, & procedat, ideo non est Sp. S. nec Sp. S. est Filius, quia Filius nascendo habet esse de Patre. Spiritus Sanctus verò non nascendo, sed procedendo, quibus verbis precipuam diverfitatis, & distinctionis causam inter Filium, & Sp. S. significat esse attendendas pœnes diverfum modum procedendi, in quantum Filius procedit à Patre, nascendo per generationem Sp. S. autem non nascendo, sed simpliciter procedendo per spirationem; subdit autem, ut interim aliam causam dicam, quæ, quoniam etiam ex processione Spiritus Sancti à Filio optime probatur, ipsos esse distinctos, attamen, quia talis processio ad huc contra Græcos offensa non erat, adhuc tamen ab hoc puncto abstrahendo, inquit, hanc solam esse sufficientem distinctionis causam inter, illos, quod diverfam sibi vendicent originem, nativitatem scilicet unius, & alter processorem; Et quod hæc sola sufficeret apud Anselmum abstrahendo à processione unius ab alio, paulo post medium cap. clarè exprellit, dicens; *Hæc itaq; sola causa pluralitatis est in Deo, nam quoniam Filius existit de Deo nascendo, & Sp. S. procedendo, ipsa diverfitate nativitatis, & processions referuntur ad invicem ut diversi, & alii abinvicem. Quod adhuc clarius repetit cap. 4. multo post medium, ubi postquam multa dixit de hac distinctione inter Filium, & Sp. S. penes diverfum procedendi modum, concludit; *Et ideo non habet hic unitas illa vim consequentis, quia pluralitas obviat, quæ ex nativitate nascitur, & processione. Na si per aliud non essent plures, Filius, & Sp. S. per hoc solùm esset diversi, nescio, quibus clarioribus verbis potuerit Ansel. Scoti sententiam docere, quod si Sp. S. non procederet à Filio, adhuc realiter personaliter distingueretur ab eo; ideo merito Suarez lib. 70. de Trin. cap. 2. & Vafq. dif. 147. cap. 4. quamvis contrarie sententia addicti ingenuè faterentur Ansel. Scot. sententiam tradidisse, quam etiam D. Aug. significavit 1. de Tr. c. 14. dum illud constituit discrimen inter Filium, & Sp. S. quod ille procedat tanquam nativus, iste vero tanquam datus, id est, unum per modum Verbi mentalis, alter autem per modum amoris, ut declarat in cap. 3. post medium. Hinc postea subdit cap. 3. cum autem apparetur Sp. S. esse de Filio, tunc quoque palam erit, quod non quod hanc velit innuere, esse causam præcise distinctionis inter illos. sed quia hæc quoque alia ex processione, exorta agnosci debet, in divinis, quam Græci non agnoscebant, unde particula quoque, clarè significat ab Ansel. utramque causam prædictam distinctionis inter Patrem, & Filium agnosci, unam primariam, & à priori, & ex se sufficientem, alteram vero secundariam, ac veluti à posteriori, undè quando postea sequentibus capitibus probaverat processionem Sp. S. à Filio, concludit c. 17. in principio, patet ergo, sicut supra præmissis, præter hoc, quia Filius existit nascendo, & Spiritus Sanctus procedendo, hæc quoque causa, quia scilicet Spiritus Sanctus est de Filio, eos de se invicem non posse dici, ex quibus verbis evidenter clarè, Ansel. utramque causam distinctionis agnoscat inter Filium, & Spiritum Sanctum in toto illius Epistolæ processu.***

213

214

Respondet Fafolus dub. 3. num. 52. ex D. Thom. quest. 10. art. 5. ad 2. verba prædicta Ansel. inducta esse magis ut disputativam suppositionem, quam veritatis definitionem, verè enim Anf. ubi ut patet ex principio primi, & secundi capituli nulli aliud facit, nisi ponere, & declarare nonnulla, quæ Græci ipsi concedebant; ut ex his deinde demonstraret, Sp. S. à filio procedere, quod appetitissimè constat ex illis verbis c. in fine, *Filius autem, ut interim aliam causam dicam, & Sp. S. esse de Filio, tunc quoque palam erit, quia diverfitate nativitatis, & processions referuntur ad invicem ut diversi, & alii abinvicem. Quod adhuc clarius repetit cap. 4. multo post medium, ubi postquam multa dixit de hac distinctione inter Filium, & Sp. S. penes diverfum procedendi modum, concludit; Et ideo non habet hic unitas illa vim consequentis, quia pluralitas obviat, quæ ex nativitate nascitur, & processione. Na si per aliud non essent plures, Filius, & Sp. S. per hoc solùm esset diversi, nescio, quibus clarioribus verbis potuerit Ansel. Scoti sententiam docere, quod si Sp. S. non procederet à Filio, adhuc realiter personaliter distingueretur ab eo; ideo merito Suarez lib. 70. de Trin. cap. 2. & Vafq. dif. 147. cap. 4. quamvis contrarie sententia addicti ingenuè faterentur Ansel. Scot. sententiam tradidisse, quam etiam D. Aug. significavit 1. de Tr. c. 14. dum illud constituit discrimen inter Filium, & Sp. S. quod ille procedat tanquam nativus, iste vero tanquam datus, id est, unum per modum Verbi mentalis, alter autem per modum amoris, ut declarat in cap. 3. post medium. Hinc postea subdit cap. 3. cum autem apparetur Sp. S. esse de Filio, tunc quoque palam erit, quod non quod hanc velit innuere, esse causam præcise distinctionis inter illos. sed quia hæc quoque alia ex processione, exorta agnosci debet, in divinis, quam Græci non agnoscebant, unde particula quoque, clarè significat ab Ansel. utramque causam prædictam distinctionis inter Patrem, & Filium agnosci, unam primariam, & à priori, & ex se sufficientem, alteram vero secundariam, ac veluti à posteriori, undè quando postea sequentibus capitibus probaverat processionem Sp. S. à Filio, concludit c. 17. in principio, patet ergo, sicut supra præmissis, præter hoc, quia Filius existit nascendo, & Spiritus Sanctus procedendo, hæc quoque causa, quia scilicet Spiritus Sanctus est de Filio, eos de se invicem non posse dici, ex quibus verbis evidenter clarè, Ansel. utramque causam distinctionis agnoscat inter Filium, & Spiritum Sanctum in toto illius Epistolæ processu.*

215

diverso modo Filius, & Sp. S. procedere non possent, nisi Sp. S. esset à Filio; & hoc etiam falsum est in se, absolue loquendo; nam falsum est, Sp. S. ex causa procedi per modum amoris, perire, quod procedat à duobus, ut iam ostensum est n. 201. neque in rebus creatis Verbum est principium productivum amoris, nam actus intelligendi creatus est Verbum creatum, & non est principium productivum amoris, sed solum conditio ad amandum præequitata applicans voluntati objectum amoris; unde ratio deducta ex Verbo, & amore creato nequit ostendere, quod Sp. S. procedens per modum amoris debeat hæc ratione cludi potest, sed solum ex Verbo, & amore creato concludi potest, Verbum divinum esse conditionem, sine qua non Patet procedat amorem, quod non sufficit ad probandum, quod isti duo modo originis non essent, nisi per hoc, quod Sp. S. procedit à Filio.

216 Quibò ibidem Faf. ait, Anselm. necessariò in ea Epist. stare pro opinione adversa, quia ex ea simpliciter Theologicè celebre illud axiomam in divinis omnia sunt unum, ubi non obviat relationis oppositio, quod probat q. 2. art. 2. dub. 2. quia in Epist. c. 2. post medium ait, *Hæc sola causa pluralitatis est in Deo, ut sit Deus de Deo, quod totum dicitur, ergo ubi non est relatio inter res, quarum altera fit procedens, altera produgens, quæ proprie est relationum oppositio, ubi nulla alia potest esse causa pluralitatis simpliciter, erit simpliciter unitas; & cap. 3. paulo post principium, supra dicta relationis oppositio, quæ ex eo nascitur, quia Deus de Deo est, prohibet, Patrem, Filium, & Sp. S. de invicem dici, & propria singulorum aliis attribui, & paulo post pluralitatis sequitur relationem, scilicet non disparatam, sed oppositam, quæ paulo antè, & rursus paulo post dicitur, relationis oppositio, & pœnis interiectis divinum, unitatem, & pluralitatem sic explicat. *Nec unum amittat aliquando suam consequentiam, ubi non obviat aliqua relationis oppositio, nec relatio perdat, quod suum est, nisi ubi obstitit unitas in se perabilis, quibus verbis clarissimè prædictum axiomam continetur.**

217 Sed plane mirum est, quomodo Fafolus, & Anselm. tam firmiter ex præfatis locis deducant, illique rēxtibus secundi & tertii capituli fundent illud axiomam, quandoquidem cum ex eisdem nos volumus deducere, Anselm. idē esse pro nostra opinione, dicunt, eum non oqui ubi est propria sententia, sed disputative procedere ex concessis à Græcis; quomodo quando loquitur ubi pro nobis, non loquitur ex propria sententia, & quando illud axioma ibidem docere videtur favens Adversis, loquitur ex propria sententia? Verum tamen est, & in eis capitibus, & in sequentibus super ex propria sententia dogmaticè fuisse locutus, sed illud est axioma, assertivum in sensu ab Adversis prætenso; non enim dicit Anselm. ut hic passim ad vertit Scot. omnes, quod omnia in divinis sint unum, ubi non obviat relatio opposita, sed relationis oppositio; est autem relationis oppositio etiam inter relationes disparatas, minimè quæ oppositæ relati, & hæc oppositioem disparatarum relationum, manifestè comprehendit Ansel. sub nomine oppositioem relationum, quæ sufficere censet ad distinguendos personas relationibus disparatis constitutis, ut constat ex ipis locis à Fafol. citatis cap. 2. art. 2. hæc itaq; sola causa pluralitatis est in Deo, ut sit Deus de Deo, quod totum dicitur, ergo ubi non est relatio inter res, quarum altera fit procedens, altera produgens, quæ proprie est relationum oppositio, ubi nulla alia potest esse causa pluralitatis simpliciter, erit simpliciter unitas; & cap. 3. paulo post principium, supra dicta relationis oppositio, quæ ex eo nascitur, quia Deus de Deo est, prohibet, Patrem, Filium, & Sp. S. de invicem dici, & propria singulorum aliis attribui, & paulo post pluralitatis sequitur relationem, scilicet non disparatam, sed oppositam, quæ paulo antè, & rursus paulo post dicitur, relationis oppositio, & pœnis interiectis divinum, unitatem, & pluralitatem sic explicat. *Nec unum amittat aliquando suam consequentiam, ubi non obviat aliqua relationis oppositio, nec relatio perdat, quod suum est, nisi ubi obstitit unitas in se perabilis, quibus verbis clarissimè prædictum axiomam continetur.*

218 Sed plane mirum est, quomodo Fafolus, & Anselm. tam firmiter ex præfatis locis deducant, illique rēxtibus secundi & tertii capituli fundent illud axiomam, quandoquidem cum ex eisdem nos volumus deducere, Anselm. idē esse pro nostra opinione, dicunt, eum non oqui ubi est propria sententia, sed disputative procedere ex concessis à Græcis; quomodo quando loquitur ubi pro nobis, non loquitur ex propria sententia, & quando illud axioma ibidem docere videtur favens Adversis, loquitur ex propria sententia? Verum tamen est, & in eis capitibus, & in sequentibus super ex propria sententia dogmaticè fuisse locutus, sed illud est axioma, assertivum in sensu ab Adversis prætenso; non enim dicit Anselm. ut hic passim ad vertit Scot. omnes, quod omnia in divinis sint unum, ubi non obviat relatio opposita, sed relationis oppositio; est autem relationis oppositio etiam inter relationes disparatas, minimè quæ oppositæ relati, & hæc oppositioem disparatarum relationum, manifestè comprehendit Ansel. sub nomine oppositioem relationum, quæ sufficere censet ad distinguendos personas relationibus disparatis constitutis, ut constat ex ipis locis à Fafol. citatis cap. 2. art. 2. hæc itaq; sola causa pluralitatis est in Deo, ut sit Deus de Deo, quod totum dicitur, ergo ubi non est relatio inter res, quarum altera fit procedens, altera produgens, quæ proprie est relationum oppositio, ubi nulla alia potest esse causa pluralitatis simpliciter, erit simpliciter unitas; & cap. 3. paulo post principium, supra dicta relationis oppositio, quæ ex eo nascitur, quia Deus de Deo est, prohibet, Patrem, Filium, & Sp. S. de invicem dici, & propria singulorum aliis attribui, & paulo post pluralitatis sequitur relationem, scilicet non disparatam, sed oppositam, quæ paulo antè, & rursus paulo post dicitur, relationis oppositio, & pœnis interiectis divinum, unitatem, & pluralitatem sic explicat. *Nec unum amittat aliquando suam consequentiam, ubi non obviat aliqua relationis oppositio, nec relatio perdat, quod suum est, nisi ubi obstitit unitas in se perabilis, quibus verbis clarissimè prædictum axiomam continetur.*

ubi rursus patet, hunc textum à Fafolo truncatum addi omnibus illis eisdem verbis, quam omisit in alio textu ex c. 2. supradicti à duobus modis, ne cogatur fateri juxta doctrinam Anselm. Filium à Sp. S. realiter distingui per relationes disparatas, & non tantum relati vè oppositas; sed adeo clarè loquitur Anf. id quæ adeo sepe reperit, & inculcat; ut ab Adversariis non habere hic unitatem illam, scilicet essentialē, vim consequentia, quia pluralitas obviat, quæ ex nativitate nascitur, & processione ex quo patet quia falso dicit Faf. quod cum Anf. ait, quod pluralitas sequitur relationem, loquitur solū de relatione alteri relative opposita, & non tantū disparatæ, & quod per relationis oppositioem, intelligat tantum repugnantiam relativam cum relatione, & non etiam disparatam, & denique cum ait illo c. 2. relationis oppositio obviare, seu obitare unitati personarum, paulo ante eodem capite dicit eam esse oppositionem nativitatis, & processions, quæ oppositio ut dixit, est disparatorum. Et quid hæc veritates manifestè deducit ex ipso modo loquendi Anselm. in illo tertio ca. na paulo post in initio capitis ait, omnia in divinis esse unum, ubi non obviat aliqua relationis oppositio, non dicit, ubi non obviat relatio opposita, quod dicitur erat, si hæc tantum faceret distinctionem realem in divinis, ut ajunt Adverf., & in medio capitis inquit, in quibus nulla prædicta intelligitur relatio, non dicitur, in quibus nulla intelligitur relatio opposita, prædicta autem relatio erat, ut Filius sit à Patre nascendo, Sp. S. procedendo, & demum in fine capitis inquit, *In his omnibus nihil obviat consequentia unitatis, nisi aliqua de supradictis oppositio, si prædictæ autem oppositioes erant, aut repugnantia relationum cum relatione, cui directæ, & relati vè oppositæ, qualis est inter paternitatem, & Filiam, vel inter spirationem, activam, & passivam; aut repugnantia relationum cum relatione, cui oppositæ, veluti in eo opposibilis & disparatæ, qualis repugnantia reperitur inter nativitatem & processionem, vel inter paternitatem, & spirationem passivam; Ubi tamen advertendum est ex dictis dif. 9. q. 1. de processione oppositioe hic ab Ansel. non sumi præfè, si enim significat repugnantiam quandam specialem, qua illi habent inter se aliqua duo, ut non eque pugnent tibi se invicem, hæc enim proprie dicuntur oppositæ, quæ ibi ab Anf. dicitur, in quatuor speciebus, scilicet in oppositioe relativam, contrariam, contradictoriam, & privativam, sed sumitur magis ampliè, prout etiam se comprehendit, quæ ita inter se pugnant, ut non magis inter se pugnent, quàm cum tertio, ut ubi declaratum est, quod sensu cōprehendit etiam repugnantiam, quæ reperitur inter relationes disparatas, quarum una non respicit aliam, ut oppositam correlationem; & in hoc sensu sumpta oppositio dividitur in oppositioem relativam, & disparatam; alioquin ex vi nominis oppositio inter relationes dicitur directæ, & disparatam, ut relationum cum alia correlatione, & filiationem, inter spirationem activam, & passivam; ex his sequitur, hæc propositiones esse valde diversas, ut hic passim docet Scotus, hæc itaq; sola causa pluralitatis est in Deo, ut sit Deus de Deo, quod totum dicitur, ergo ubi non est relatio inter res, quarum altera fit procedens, altera produgens, quæ proprie est relationum oppositio, ubi nulla alia potest esse causa pluralitatis simpliciter, erit simpliciter unitas; & cap. 3. paulo post principium, supra dicta relationis oppositio, quæ ex eo nascitur, quia Deus de Deo est, prohibet, Patrem, Filium, & Sp. S. de invicem dici, & propria singulorum aliis attribui, & paulo post pluralitatis sequitur relationem, scilicet non disparatam, sed oppositam, quæ paulo antè, & rursus paulo post dicitur, relationis oppositio, & pœnis interiectis divinum, unitatem, & pluralitatem sic explicat. *Nec unum amittat aliquando suam consequentiam, ubi non obviat aliqua relationis oppositio, nec relatio perdat, quod suum est, nisi ubi obstitit unitas in se perabilis, quibus verbis clarissimè prædictum axiomam continetur.**

tio que ex eo nascitur, quia supradictus duobus modis deus est...

219

Sexto videns Ferchius, ex quatuor primis capitibus prefata Epist. deducit non posse, Anselm. stare pro opinione S. Th. sed potius Scot. toram sem sua in capite quinto reponens...

Anneque ex capite quinto illius Epist. aliquid colligi potest pro opinione adversa; brevius argumentum illud, quod fit Anselmi contra illum Episcopum negantem processionem Spiritus sancti à Patre...

per quam à Patre potest distingui; sed alia consequentia, que à pari contià nos pretenditur deduci ex argumento Anselmi, nempe, si Spiritus sanctus non est de Filio, invenitur neque, unde sit alius à Filio...

Hoc forte potuisset efficacius probare Ferchius per aliud argumentum Anselmi supra relatum ex fine capitis quinti, quod scilicet iuxta ejus doctrinam non sufficiunt relationes disparatas ad distinctionem personarum...

Demum inquit Ferchius Anselm. c. 17. utramque causam distinctionis Filii à Spiritu sancto, scilicet diversum modum productionis, et ipsam processionem Spiritus sancti à Filio...

non distinguitur ab eo, sed sunt una; & eadem persona; at non sic arguit, sed inquit, quoniam unus deus est Pater, & Spiritus sanctus...

At rursum inquit Ferchius c. 10. n. 109. hanc evasionem nostram precludit, que coincidit cum quadam alia responsione, quam Anselm. adducit in fine capitis quinti...

Respondeo secundum Vasquez disput. 148. cap. 8. Filiationem, aut Paternitatem esse coniunctam persone producenti, non utrumque sed ut quid proprium illius, sed ut alii dicunt, tanquam proprium eius constitutum...

QUESTIO QUARTA.

Discutitur axioma, omnia sunt unum in divinis ab inobviant relationis oppositio.

Septimo tandem, quia passim Advectarii dicunt, quod licet speciatim quibusdam rationibus metaphysicis de quibus sequitur, sententiam Scot. aliquid probabiliter habere videatur...

Respondeo tertio Granados apud Ariagrama disp. n. 33. Paternitatem, & Filiationem petere processionem activam, ut predicatum sibi omnino intrinsecum, quare filiationis illud includit distinctionem à spiratione passiva...

Respondeo tertio Granados apud Ariagrama disp. n. 33. Paternitatem, & Filiationem petere processionem activam, ut predicatum sibi omnino intrinsecum...

11 3 concludi





